

Johán Valano

MALMALICE

LA NUOVA FRONTIERA eldonejo
Librofako de Literatura Foiro

Kuopio — Pizo/Pisa
1977

malmalice

JOHÁN · VALANO

M A L M A L I C E

"LA NUOVA FRONTIERA" ELDONEJO
LIBROFAKO DE LITERATURA FOIRO

KUOPIO — PIZO/PISA

1977

M a l m a l i c e,
originalaj poemoj

unua eldono - 1977

Kompostis Librofako de LITERATURA FOIRO, Kuopio (Finnlando)
Presis LA NUOVA FRONTIERA eldonejo, Pizo/Pisa (Italujo)

© 1977 Johán Valano
ĉe Kultura Centro Esperantista
Postiers 27
2300 La Chaux-de-Fonds (Svislando)

al Nicole

Prezenti al publiko, esperantista aŭ ne, la meritojn de nia lingvo jam delonge provas kompetentaj fervoruloj. Inter ili, unu el la plej konvinkaj, buŝe kaj skribe, estas sendube Johán Valano pro sia vere originala, klera kaj sprita maniero.

Unu el liaj favorataj argumentoj ĉiam akcentis la apartan taŭgecon de esperanto por poezio. Konkretan pruvon pri la valido de tiu lia aserto vivplene donas la nuna versaro dorminta longe en tirkesto.

Kolekto modesta laŭ amplekso, sed ege riĉa laŭ larvario de la temoj kaj formoj, ĝi montras entute freŝan koncepton pri la rimedoj kaj celoj de la poemarto. Per sia simpla kaj kristala neteco, ĝi ne ambicias iĝi "populara", sed, pli ĝuste, komprenebla por ĉiuj aŭ almenaŭ por la plimulto el la legontoj.

La aŭtoro sentas iel kunsanga al si la lingvon, kiun li lernis jam dum la knabaĝo, kaj per ĝi sukcesas esprimi tute spontane kaj plej nature tre nuancitan gamon da emocioj antaŭ la prema potenco de la realo. Se, foje, lia brila verstekniko lin logas al eksperimentoj, al aliteraciaj kaj sonaj ludoj, li tamen neniam forgesas la postulojn de la koro kaj de la homa digno. Pri tio atestas ekzemple la whitman-aj odoj Senpoveco, Solena saluto aŭ la delikata tenero de la Balado pri vespera amo. Sed kiel ne admiri la cizelitajn juvelojn de Printempo en la Moza Valo, Sezonoj, Ferie?

Se la aŭtoroj de PARNASA GVIDLIBRO definitive kondamnis kion ili nomas aborta rimo, kelkaj talentuloj atingis per ĝi tre plaĉajn efektojn, kaj Johán Valano sukcese sekvis ilian aŭdacadan ekzemplon. Li pravas, ke tiaj rimoj, parencaj al la hispana asonanco, se lerte uzitaj, fakte neniel ĝenas, sed male kontribuas al la harmonio de la poemo.

Poezio estas esploro, rivelado kaj ankaŭ peto por dialogo. Mi firme esperas, ke tre multaj respondos al la mesaĝo de Valano, eĉ se nur en la intimo de sia koro.

Adoleskanto emas poezii, kaj Johán Valano ne estis escepto.

Li versis pro la plezuro versi, aŭ eble pli ĝuste pro interna nesuperebla bezono sin esprimi kantavorte.

Neniam la ĉi tie prezentotaj pecoj celis publikan aperon, ĉar neniam la aŭtoro imagis, ke tia intima elanimigo de la sentoj kaj impresoj povus interesi iun ajn.

Kiam liaj unuaj poeziaj provoj surpaperiĝis, Valano aĝis 14-16 jarojn, kaj la dua mondmilito estis finiĝanta. Lian tiutempan verkadon nesurprize stampas la teruraj okazaĵoj, kiujn li tiam ĵus travivis.

La tri unuaj pecoj de ĉi tiu kolekto sendube ŝuldiĝas al bezono igi psike asimileblaj faktoj tiel barbare sensencajn, ke ili defias sanan prudenton.

BOMBOJ FALIS

*Ĉi tie iam estis domoj
kaj kantoj sonis tra l' aer'.
Nun staras nigraj domfantomoj
timige mutaj en vesper'.*

*Ĉi tie iam infaneto
soldaton ludis kun plezur'.
Nun kuŝas korpo de poeto
tordita, ĉe brulanta mur'.*

*Ĉi tie iam regis lumo
kaj vibris varma vivosent'.
Nun ŝvebas ĉie akra fumo,
funebre peza en silent'.*

*Ne pasis longa tempodaŭro,
rapide venis buĉa ŝtorm',
sentebblas ĉie nur bedaŭro:
trankvilas urb' en morta dorm'.*

PREMSONĜO

Ekde true en mallumo
 venis brue granda zumo,
 prenis brute en la fumo
 vivojn de la ter'.

Se matenoj bonodoris
 en ĝardenoj kiuj floris,
 ĉiaj benoj forvaporis,
 restis la sufer'.

Ili ŝutis ŝtalan ŝtormon
 sur la homan pacan dormon,
 ŝanĝis ĉion en senformon;
 sangis tuta land'.

Kaj la domoj estis pestaj,
 kaj la homoj iĝis bestaj,
 nur malbonoj estis restaj;
 ĉesis ĉiu kant'.

En infera karnavalo
 sub la fera arma faldo
 iĝis tero karda valo,
 ĉu reeblos vek'?

Kaj la kortoj fumis putre,
 kaj la korvoj nubis supre,
 kie korpoj kuŝis nutre
 logaj al la bek'.

Sub mortiga bomba kraĉo
 vivoj iĝis torda kaĉo
 preta por la morda maĉo
 de malsata hund'.

El la vento kiu muĝis,
 el la venko kiu ruĝis,
 el la venĝo, kien fuĝis
 vi kun via vund'?

Premas min ĉi ĉio naŭze,
 tremas daŭre mi senkaŭze,
 ĝemas mia kor' senpaŭze
 dum sencela ir'.

Ĉu neniu kun mi solu?
 Ĉu nenio min konsolu?
 Ĉu nenia sorto volu
 ĉeson de la ŝir'...?

LULKANTO

Ekdormu do frateto,
 ne pensu plu pri ĝi,
 ekdormu en kvieto
 kaj zorgu pri neni',

forgesu pri ruino,
 forgesu pri la bomb',
 ne ploru pri patrino,
 ne pensu pri la tomb',

foriris la soldatoj,
 mutiĝis la pafil',
 nun regas sur la stratoj
 denove la trankvil'.

Ekdormu frato kara,
 forgesu pri la lac',
 disfalis temp' amara,
 hodiaŭ estas pac',

Se paĉjo kun "adiaŭ!"
 foriris en maten',
 forgesu ke hodiaŭ
 ne eblas plu reven',

nur songu pri insuloj
 en suna malproksim'
 en kiuĵ por etuloj
 ne plu ekzistus tim'.

Vin lulas anĝelkanto
 el ora paradiz'
 ... Ne veras, ke l' lulkanto
 frosttremas sub ĉemiz'...

Kiam vivspertoj restas neasimileblaj, ja tipa solvo por pluvivi sanmense estas ilin ignori. Strebado tiudirektan verŝajne priskribas la sekvanta poemo, kvankam kompreneble la adoleskanta aŭtoro ne komprenis ĝian signifon, kiam li ĝin verkis.

LA PIOĈANTO

La viro pioĉis, pioĉis
 ŝtonetan kaj hardan la teron,
 sub brulo, sub brilo, pioĉis,
 spitante la ardan someron.

La basko ĉemiza eliris
 el sub pantalono malpura;
 frapante li akre elspiris,
 kun peno, per spiro terura.

Sub lia ĉemizo ŝvitplena
 muskoloj laŭritme sin rulis
 kadence kun movo la pena.
 Sub moko de suno li brulis.

Hararo brilgrasa malsekis
 kaj gutojn fluigis vizago,
 pioĉe li teron revekis,
 pioĉe kun frapa kuraĝo.

Jam milojn da miloj da faroj
 la truon en tero li fosis
 sub suno, sub lun', sub stelaroj,
 sub pluvo aŭ vento, pioĉis

sen ia ripoza sekundo,
 senhalte, en prema silent',
 dum sale ŝvitegis la frunto,
 li fosis sen zorgo pri sent'.

Kaj kiam sub brula la bluo,
 en varma senventa aer',
 finfine profundis la truo
 pli grande ol la malesper',

de si li ekprenis la koron
 kaj tutan la amon la sian,
 kaj tutan la sian doloron,
 kaj tutan la vivon nescian,

kaj ĉion en truon li ĵetis.
 Kaj daŭre post tiu ĉi ĉaro
 li strangan rideton ridetis,
 penseme, dum longa ĉe-staro.

Senvorte li ŝtopis la truon,
 kaj tiam, kun songa anim',
 li paŝis kviete, sen bruo,
 al vojo de reva senlim'.

Sur la faason de la mondo homo povas ĵeti
rigardon jen humuran jen beloĉerpan. Ankaŭ
tiudirekte Valano eksperimentis.

KAPTURNIĜO

Tiome turniĝis
la tero,
de sia naskiĝo,

kaj kun ĝi turniĝis
homaro
pli ol laŭ sufiĉo!

Do kial vi miras
pri l' vero,
en tia kondiĉo,

ke iom deliras
homaro
pro kapoturniĝo?

LA KIALO

Vi demandas kiu penso
en mi kuris tra la menso
kiam mi unuafoje
vidis vin,
kial mi ridetas ĝoje
ĉiam kiam mi survoje
vidas vin?

Nu, samtempe kiel kapon,
oni vidas vian ĉapon.

PRINTEMPO EN LA MOZA VALO

La valo
 pala
 surmetis
 kviete
 la veston
 festan

kaj majo
 gaja
 traboris
 multflore
 la vojon
 ĝojan

salika
 ŝiko
 sin fleksas
 branĉtekse
 kun plora
 kor'

feliĉa
 fiŝo
 petolas
 scivole
 el ronda
 ond'

dimanĉaj
 branĉoj
 aldonas
 burĝonojn
 al havo
 rava

la mozaĵ
 rozoj
 prezentas
 talentojn
 per skizo
 ĉiza

alaŭdo
 aŭdas
 la ĵuron
 murmuran
 de flama
 am'

dum knabo
 rabas
 la buŝon
 tro ruĝan
 de tima
 in'

mateno
 prenis
 koloron
 plej gloran
 laŭ ĝusta
 gust'

Mozfluo
 luis
 tualeton
 koketan
 por vala
 bal'.

SEZONOJ

Jen floro
oras:
printempa
tempo.

La suno
junas:
trankvila
brilo.

La vento
pentas:
trablova
movo.

La neĝo
reĝas:
purblanka
flanko.

RIPozo

Tiuodoro trankvila
de nokto brila
portas en tiun ĉi koron
la rememoron
de vana fru'

dum la rivero susura
en fluo pura
kantas promeson de paco
al kora laco
per kana bru'.

STUDENTAJ JAROJ

La amiko kiu babilas
kaj la tetaso sur tabl',
la ĉambreto kiu trankvilas
en la kunesta agrabl',

la gitaro kiu muzikas
en delikata la ton',
la vizaĝo kiu mimikas
laŭ la kantata kanzon',

la okuloj kiuj brilĝojas
gaje en lampa la lum',
la silento kiu kelkfojas
pace en pipa la fum'...

al ĉi ĉio kio hodiaŭ
tiom varmecas en kor'
ĉu ni devas diri "adiaŭ"?
vere ĉu devas ĝi for?

FERIE

Agrable
sur sablo
mi kuŝas,
kontente
la vento
min tuŝas.

Najbara
la maro
sin rulas
kaj luma
sub suno
min lulas.

Nur bruas
la skuo
de l' ondo,
forestas
la resto
de l' mondo.

Humurplena kunulo estas ŝatata, sed li riskas
sin enŝlosigi en klaŭna rolo ne responda al
la plej profunda realaĵo.

LA AMUZISTO DE LA REĜO

La amuzisto de la Reĝo
 post kiam ĉiujn li ridigis
 per moko pri la Reĝa leĝo
 post kiam li reamikigis
 la disiĝintajn korteganojn
 kaj bonhumoron revenigis
 forgesigante la ĉikanojn
 kaj la planojn
 de tiuj kiuj ŝintrigis
 do kiam ĉe la reĝa tabl
 pro li revenis la konkordo
 kaj la akordo de l' bonordo
 en atmosfero de agrabl
 la amuzisto de la Reĝo
 kiam li jonglis per vortludoj
 aŭ ŝercideoj aŭ aludoj
 kaj per konduto plej amuza
 ĝoje ruza
 faligis Reĝan la koleron

tiam en pezan la vesperon
 lasante post si grandan ĝojon
 la amuzisto de la Reĝo
 foriras
 kaj li ekiras nigran vojon
 de propra pena aĉekzisto
 sed lin neniu amuzisto
 eltiras
 el vivsoleco senkonsola

kaj en la ardo de l' rigard
 ne brilas plu io petola
 malvarmas nur grizo malmola
 kiel la ŝtalo de ponard.

En la aĝo inter 20 kaj 25 jaroj, Johán Valano, kiel la plimulto, ekzerciĝis en la malfacila arto ami, en kiu oni malofte sukcesas unuaprove.

MI AMAS

Mi amas.

Ĝin diras ĉiu kun rideto,

ripetas

senĉese ĝin amika famo.

Mi ridas

senkaŭze, sola sur la strato,

kaj batas

ĉi-mia koro kun rapido.

Okuloj

briladas pli ol ordinare

kaj haroj

senordas pli ol laŭregule.

Malpeza

mi volus flugi tra l' aero,

libera

mi saltas ĉie kun frenezo.

Mi manĝas

kun nedireblo da plezuro,

kaj kuras

al plej malloga klub-aranĝo.

Jen kantoj

multiĝe venas nun ellipse,

dum ripoj

moviĝas ĝue enspirante.

La vivo

por mi radias ĉiam sune,

la junco

enloĝas min aperitive.

Mi danku

ĉielon pro via ĉeesto.

Ni festu!

Jen restas al mi tuta franko...

MEMORE

*Kiel delikate
la luno
desegnas ombbron
de branĉetoj junaj
sur mia kurteno
ora*

*tiel delikate
la nuno
revekas nombbron
da memoroj lumaj
pri nia kurteno
kora.*

URBOLUMOJ

Mi memoras la brilojn
 de l' urbo lumanta
 vidata el for',
 kaj la gajajn babilojn
 en trajno fumanta
 kun brua vapor'.

Tiutempe mi trovis
 ke l' vojo revena
 plenplenas je hel',
 kaj la trajno sin movis
 tra lando ĝardena
 en luma fabel'.

Antaŭ ol ni alvenis
 ni pasis sur ponto
 el forta metal',
 la rivero ekstremitis
 ĉe tiu renkonto
 kun vibro de ŝtal'.

Tiam fajfo ekŝiris
 la noktan kvieton
 de la antaŭurb',
 kaj la trajno eniris
 la stacidometon
 grincante, laŭ kurb'.

Nun ĉi tiun lumbelon
 svenigis malhelo
 de vana staci'.
 Ĉu reven' havas celon
 se tiu ĉi celo
 ne plu estas vi?

La pecoj, kiuj nun sekvas, estis verkitaj post la aĝo de 25 jaroj. Ilin komenti estus neutile, kaj eble maldiskrete. Ni diru nur, ke la poeto, kiu por kelka tempo forlasis Eŭropon, renkontis la virinon, kun kiu vere profunda amo povis radiki, kaj ke li vojaĝis pro profesiaj kaŭzoj sur la tuta terglobo.

DONACO

Mi flugis foren al ĉielo
 kaj tie vagis multajn jarojn
 serĉe al la plej bela stelo
 por meti ĝin sur viajn harojn.
 ... Sed tiel palis ĝia brilo
 kompare kun ĉi harobel',
 ke honta pri don' sen utilo,
 mi ĝin rejetis al ĉiel'.

Pri tonoj plaĉaj al la koro
 nova ideo al mi venis
 kaj, ŝtele, de anĝela ĥoro
 mi la plej belan kanton prenis.
 ... Sed dum vi nur frazeton diris,
 muzikis tiel via voĉ'
 ke ne doninte mi foriris
 kun plena kor' da memriproĉ'.

Kaj por donaco belkolora
 pri kiu mirus la homar',
 per fortostreĉo penlabora
 mi ŝtelis bluon de la mar'.
 Kun kelkaj vortoj de gratulo
 mi min preparis por la don'
 ... Ve! bluis tro via okulo,
 ne eblis tiu ĉi propon'.

Sed, strange, kiam mi donacis
 manke de ĉio granda nur
 ĉi koron, kiu tiom lacis
 de l' longa serĉa aventur',
 anstataŭ rigardaĉi moke
 la signon de mia malriĉ',
 vi donis vian reciproke
 kaj min kondukis al feliĉ'.

OMBROJ DIMANĈAJ

Mi konas vian vizaĝon.

Mi renkontis ĝin tro ofte
sur la stratoj de dimanĉa urbo
kaj mi scias
ke ĝi fantomos al mi
kie ajn mi min kaŝos.

Mi konas vian vizaĝon
kaj viajn manojn harditajn
kaj la lacan kurbon de viaj ŝultroj.

Ili min trafis en Novjorko
en Frankfurto kaj en Singapuro',
en Jaunde kaj en Prago,
sur la muzikplenaj stratoj
de Rio de Janeiro,
kaj sur la avenuoj de suna dimanĉo
en Sydney.

Mi konas vian obtuzan voĉon.

En Aŭstralio ĝi parolas malte,
en Svislando hispane,
kaj armene en soveta Georgio'.
En Londono ĝi odoras je palmoj malproksimaj,
kaj je proksimaj en Kinŝaso.
Sed egale ĉu ili ĉerpis vin
el homujo ekstera aŭ enlanda,
eterne samas la vizaĝo
kaj la nevidebla pezo sur la ŝultroj
kaj la okuloj
en kiuj esper'
estingiĝis.

Sur la stratoj dimanĉaj de la urbo
vi paŝas priplorinde
kun terura ŝarĝo el soleco
kaj fremdeco
en vira duopo aŭ triopo
senkolora senkolera
kun vakua rigardo fiksita
al ŝtopita horizonto
kie tagiĝas
neniam.

SENPOVECO

Vi ploras

*mi rigardas vian junan vizaĝon
 tiel belan kiam ĝi ne larmas
 kun la grandaj naiĵaj okuloj
 fenestro al infana mondo
 la flamfloro de via buŝo
 kaj haŭto tiel freŝe glata
 ke ŝajnas
 kvazaŭ vi ĝin ricevis ĵus*

kaj dume vi ploras

*mi rigardas vian junan vizaĝon
 kaj jaroj fluas for antaŭen en mia cerbo
 mi vidas ĝin sulkita kiel pometo postvintre
 kun multe da grizo en la okuloj
 kun velkinta buŝo
 kaj haroj senkoloraj*

*eble vi repuŝe malbelos
 ĉu grase dika
 ĉu malmole eta seka
 kiel sensuka branĉo
 preta por rompiĝo*

*eble vi estos bela ankoraŭ
 laŭ la beleco de grandaĝo
 kun vivsperto legebla sur ĉiu trajto
 kaj flagre en okulo la brila lumo de humur'
 se nur vi plu vivos*

kaj dum vi plore
esprimas vian malesperon
pri tiu memcentra knabo
kiu ludis per viaj korpo kaj sentoj
kiel per pilko
kiun la ludintoj post la matĉo forlasas
mi aŭskultas
mi komprenas
mi sentas amikecon
kiun mi volus trafe komuniki

kaj mi aŭdas ke morgaŭ eble vi mortigos
la maljunulinon kiu vi iam povus esti
turnante kontraŭ vin
la agreson
kiu devus celi al li

kaj mi balbutas
kaj miajn okulojn plenigas stulteco
mi ne trovas la vortojn
savaĵn
nek la teneran geston kiu
vin tiri povus el la marĉo
mi stumblas ĉe granda vasta abisma
manko
da solvaj ideoj
mi kolizias ree kaj ree
kun la kaptitaj muroj
de mia senpotenco

kaj dume
vi ploras plu.

" Obscena estas li vipur'
 kaj plago de la sindikato,
 tion deklaris sen humur'
 pri li la Centra Komitato.
 Do lin ne aŭdu, marksa frato:
 lin tordis lerta manipul'
 de propagando kaj vulgato;
 li estas nur reakciul'.

"Li laŭte blekas pri tortur',
 vortaĉas kontraŭ aŭtokrato,
 eĉ diras ke nia struktur'
 socia servas al ekspluato,
 sed ĉefe signas lin stigmato
 ke li favoras al pravul'
 eĉ kontraŭ parti-aparato:
 li estas nur reakciul'.

"Kaj tute prave la cenzur'
 malhelpas al ĉi advokato
 de objektiva procedur'
 la veron diri pri la ŝtato.
 Li estas aĉa demokrato
 kun burĝa kredo al regul'
 pri justa trakto kaj kompato:
 plej tipe pri reakciul'."

Dediĉo

Fortuloj, zorgu pri homfrato
 kiu batalas kontraŭ bato
 al ĉiu ajn justa postul'!
 Ja spite al via diktato
 plu pravos la reakciul'.

Ĉi tiu balado povas esti citata nur ĉe simila citado, samtempa kaj samloka, de la Balado pri fia ordoperturbanto.

"Danĝera estas li vipur'
 kaj plago por aŭtoritato
 kiu prizorgas pri sekur'
 kaj pri bonordo en la ŝtato.
 Do lin ne aŭdu, kara frato,
 lin formis fia bolŝevist'
 kaj subĝosula aparato:
 li estas aĉa komunist'.

"Li pledas kontraŭ la tortur',
 indignas kontraŭ plutokrato,
 asertas ke nia struktur'
 socia servas al ekspluato.
 Lin krome signas la stigmato
 ke li alvokis al rezist'
 al ŝtatpolica inicjato:
 li estas aĉa komunist'.

"Kun plena pravo la cenzur'
 malhelpas al ĉi advokato
 de egaleco kaj kultur'
 aŭdigi sin en la debato.
 Li estas stulta 'ruĝokrato';
 kaj ŝtatprotektita policist'
 lin rajte traktu sen kompatato:
 li estas aĉa komunist'."

Dediĉo

Sinjoroj, zorgu pri homfrato
 kiu batalas kontraŭ bato
 al homa digno, kun persist';
 finvenkos ne via diktato
 sed pravo de la "komunist'".

Ĉi tiu balado povas esti citata nur ĉe simila citado, samtempa kaj samloka, de la Balado pri lakeo de imperiistoj.

BRILA CERBO

Fakas la vortoj,
 pompas la digno,
 paĝoj turniĝas kun vigl',
 gestas la manoj,
 lipoj artikas,
 kiom vi kredas je vi!

Teksas vi frazojn
 nesupereblajn
 iom rapide por mi,
 ĵongle vi vortas
 kaj universo
 estas ludilo por vi.

Alte abstraktas
 vasta pensado,
 fulmas la cerb-energi'.
 Kiom vi legis!
 Kiom vi scias!
 Kiom vi certas pri vi!

Kaj mi aŭskultas,
 mi ne komprenas
 punkton eĉ de la teori'.
 Sed mín impresas
 nur ke vi tiom
 penas imponi... al vi.

SOLENA SALUTO

Mi salutas vin, ho celo de la homoj!

*Rigardu nin kuri barakte
kiel ratoj en tro malvasta spaco
tra miraĝa marĉo alloga
jen laŭ tiu vojo, jen laŭ tiu ĉi,
obstine obtuze obsede
fascinate
al vi.*

*Rigardu nin strebi!
Kiom da investo por bakŝiŝi
la gardanton de via pordego!
Kiom da energio por malfermigi ĝin!
Kiom da vana vanta vaka
sendida rigardo al ĝi.*

Mi salutas vin, ho celo de la homoj!

*Spronante nin antaŭen
vi pikas pelas puŝas
nelacigeble
logante per radiantanta
aĵo aŭ eco
kies brila juveleco senlumiĝos tuj
post kaptoĝu'
momenta.*

*Ho celo nekonata, mi salutas kapkline
vin kiun ni celas tutforte
kvankam ni scias bone ke
kiam ni fine trafos la tiom sopiratan
amon aŭ riĉon aŭ potencon
aŭ ripozon aŭ pozicion
aŭ triumfon de la Aĵero*

al kiu ni nin identigis
 nelonge daŭros la sento de plenumiĝo
 nelonge la ripoza ĝuo
 antaŭ ol ni ekiros denove
 pikate puŝate pelate
 al vi.

Mi salutas vin, ho celo de la homoj,
 kaj mi kriiĉas al vi ŝtormavoĉe
 mian koleron.

Kial la iluzioj? Kial la trompludo?
 Kial la tragika komedi'?

En la brula dezerto de la vivo
 al la miraĝaj lagoj
 kiujn vi metas inter vi kaj nia soifo
 ni dediĉas niajn tutajn penojn kaj klopodojn
 eĉ dumdorme sonĝante sencecie pri vi.

kaj neniam la soifo estingiĝas.

Rigardu: kelkaj ne plu strebas
 kaj nur stagnas rezigne.

Iliajn revojn ŝvelintajn
 de espero
 glacia draŝpluvo
 krevigis.

Tro lacaĵ por plu celi
 aŭ tro naŭzitaĵ de l' trompo
 duonmorte duondorme ili larvas tra vivo
 fuŝita
 provantaĵ anestezi en si
 la akran raspon de l' soifo.

Ĉu homo havas nur elekton
 inter larvi kaj spronati
 inter nesento kaj sufer'?

Blinda palpanto mi serĉas komprenon
 kaj vane demandas al la kunblinduloj
 "Frato, kien vi celas?"

Ĉu feliĉen?

tio gustas monotone

Ĉu dramen?

tro suferigas por taŭge satigi
 eĉ se viktimrolo multloke bonfamas

Ĉu morten?

oscedas tro vakue la kavo
 por pravigi
 la streĉon de tuta pena viv'

Ĉu progresen?

sed progreso odoras je trompo
 ĉar se ion per unu mano ĝi donas
 alion ĝi reprenas per la dua.

Kaj dume la demando reeĥas en la kosmo
 kiel en resona senhoma kaverna
 nerespondite.

Mi salutas vin, ho celo de la homoj!

Dum al vi ni dediĉas
 tiom da energio, da sango, da ploroj,
 da kuraĝo kaj timo,
 da cerbumo, da koro kaj karno vundataj
 kaj da siniluziado

dum ni interpuŝiĝas barbare
 interfrate batalas
 kruele batas puŝas frapas

dum ni kuras al la tereno
 de morala konkuro
 por loki nin unuaj

en la konkurso de l' justuloj
 kaj superece rigardi la aĉulojn
 kiuj faras krude
 kion ni subtile faras

dum haŝiŝe aŭ brande ni povas vin kapti
 aŭ flegas memkompatate nian falsan rezignon
 je vi

vi staras transe
 vualita nekonata nenomebla
 kaj ni ne scias
 ĉu vi estas absurdo aŭ senco.

Kaj tamen mi turnas min al vi
 solene
 por elmeti
 la pugnon de mia ribelo
 la palon de mia tim'
 la grandajn okulojn de mia admiro
 la ridaĉon de mia cinik'
 kaj, de mia espero,
 la manojn malrapide malrapide
 malfermiĝantajn

kaj mi salutas vin, ho celo de la homoj,
 vi transmonda pura fonto
 al kiu blinde baraktas
 senfino da soifantoj.

Jes mi klinas antaŭ vi mian kapon
 salute

ĉar egale ĉu vi estas
 post la mizeraĵ miragetoj de ĉi-mondo
 la monstra miragego
 aŭ post la kontentigetoj de la vivo
 la finfina definitiva kaj absoluta

kontentigo,
el la nekona mallumo
jen ekbrilas flagrete
apenaŭ lumanta, jes ja,
sed tamen videbla certaĵo:

kio ajn vi estas
aŭ neestas
almenaŭ vi estas pli forta ol ni.

ĜEMELOJ

Mia malĝojo kaj mia ĝoj',
 paro ĝemela vi tenas vin kune
 tra mia vivo, en mia kor',
 kaj vi prilumas jen nigre jen sune
 la tutan iron de mia voj',
 glata ĉe rido, kruta ĉe plor'.

Peza turmento, mia malĝoj',
 kial animon vi tordas misforma,
 ke ĝi vagadu en agoni',
 kripla hundaĉo de nokto sendorma,
 lame pelata, hurla ĉe boj',
 amsoifanta orfo de Di'?

Kaj mia lumo, vi mia ĝoj',
 kial vi ĉion ordigas serene
 kiam la vivo ĝermis el mort'
 kaj vi aperas diskrete kaj bene
 ĉe mia pordo, sur mia sojl',
 ore lumanta fonto de fort'?

Kial malĝojon, vi mia ĝoj'
 provas brakumi per gesto gastama
 kiel bubaĉon kisas patrin'?
 Ĉu volis Dio ke lum' via flama
 iĝu kun ombro viva aloj'
 ĉar tiel lernas frukti l'aním'?

SPEGULE

Mi rigardis en spegulon
 kaj la bebo kiun mi vidis
 havis rondajn okulojn
 avidajn je scio
 ĝi fermadis malfermadis
 la maneton
 kvazaŭ por ion kapti
 ĉu la signifon de l' mondo
 en kiun li ĵetigis?

Mi rigardis en spegulon
 kaj la knabo kiun mi vidis
 faris grimacojn petole
 kaj li igis io ajn
 jen klaŭno jen gravulo
 jen simio jen mefistofelo
 jen simpla bubo ridanta
 kaj li amuzigis.
 Dio! Kiom li amuzigis
 nur pro tio ke li estis
 ajnulo.

Mi rigardis en spegulon
 kaj mi vidis ulon senĝojan
 korpe misproporcion
 kun turmento videbla
 sur ĉiu trajto vizaĝa
 kaj io jen aroganta
 jen honta
 en la sinteno
 kaj mi sentis min kulpa
 ĉar mi ne komprenis lin.

Mi rigardis en spegulon
 kaj mi vidis junan atleton
 kun tonusaj muskoloj
 kaj kapo lumigita
 per la larĝa rideto de l' memfido.
 Pantere facilmovi
 li iris
 konkeri la mondon.

Mi rigardis en spegulon
 kaj la viro kiun mi vidis
 havis la lace pacan vizaĝon
 de tiu kiu luktis
 stumblis falis
 sed la sorton venkis finfine
 lerninte pri sia forto ion
 kaj multon pri sia malforto.

Mi rigardis en spegulon
 kaj mi estis terurita
 ĉar la homo kiun mi vidis
 portis sur la ŝultroj tiom
 da mizero
 tiom
 da ronĝa zorgado
 ke li zigzakis duonfale
 en senluma pejzaĝo
 ĉerande de kliŝo
 kaj piede de l' kliŝo
 nigre ŝaŭmis
 morto.

Mi rigardis en spegulon
 kaj mi vidis grizharulon
 kun io serena kaj eĉ
 humura
 en la rigardo
 de li estis ja forprenita ĉio
 kio igis lin sekura
 kaj do
 zorga
 kaj malpeze li paŝis
 en la mano de dio.

Mi rigardis en spegulon
 kaj mi vidis frenezan maljunulon
 kun korpo kaduka
 kaj menso redirada
 redirada redirada
 redirade rediranta
 ĉiam la samajn vortojn
 kiuj estis por li
 la sumo de la saĝo
 kaj por la homoj ĉirkaŭe

...

ve! por la homoj nur neniaĵo
 aŭtomata.

Kaj jen okazis io plej stranga:
 la maljunulo mem rigardis en spegulon
 kaj li vidis estaĵon
 en kiu samtempe samloke travideblis
 interplektite
 kvazaŭ kunteksite
 bebo kaj junulo, viroj juna kaj eksjuna
 kaj ankaŭ
 la multjara cerbaĉulo mem.

Kaj ĉi tiu stranga
 multpersona estaĵo
 rigardis en spegulon
 kaj tie kapriolis
 karambolis
 aŭ izolis
 jen roko jen floro
 jen malsata tigro
 jen ŝafo sendefenda
 jen groteska dinosaŭro
 jen simio lerta kaj sperta
 jen homo
 simpla homa homo.

Kaj tiam la maljunulo
 eksplodis per ridego
 tiel sonora
 kaj gaja kaj intensa
 ke trans la korpolimojn,
 li dis-elkarniĝis
 eksterkosmen

kaj jen li sentis
 ke per unu ekstremo li tuŝas
 inferon
 kun torturista vizaĝo
 tordita malame
 en izola mizerkoreco
 dum per alia ekstremo
 li flugas
 alten
 pli alten
 plej alten
 al nevertigebla renkonto
 tra lumo eterna
 amen.

KAJ TIEL PLU

Vi grumbblas.

*Kun la pantoŝlaj piedoj sur seĝo
kaj la gluteoj sur brakseĝa rembur',
kun la dorso komforte subtenata
de puŝa apogilo
li legas la gazeton.*

Vi grumbblas.

*En la kuirejo vi ne ĉesas
iradi kaj venadi
reveni kaj reiri
kun manoj senripozaj
kaj cerbo kalkulanta
kion manĝi hodiaŭ
kaj vespere
kaj morgaŭ tagmeze
kaj morgaŭ vespere
kaj dimanĉe
kaj tiel plu
kaj tiel plu
plu plu plu plu.*

Vi grumbblas.

*Kun unu mano enpoŝe
kaj alia ĉe la cigaredo
li sur balkono staras
kontemplante la printempon
kaj la preterpasantajn
knabinojn
estetikule.*

Vi grumbblas.

Al la lavĉambro vi malsupreniras
kun korbego plenplena je vestoj kaj tukoĵ
kaj cerbo kalkulanta:
pantalonon por la etulo
ŝuojn por la granda
pluvmantelon por Suzana
kaj fliki lian jakon
kaj tiel plu
kaj tiel plu
plu plu plu plu.

Vi grumblas.

Li iras labori.

Alportos li la monon.
Post paŭzo en drinkejo
plena je fumo kaj akraj odoroj
post kartludado aŭ diskuto politika
mastramiene li zigzagos
hejmen.

Vi grumblas.

Dum li laboris fore
viaj manoj ne haltis
nek viaj kruroj
nek via dorso
nek via cerbo
nek via buŝo
mallaŭte grumblanta
plu plu plu plu.

Vi grumblas.

Sur la blanka littuko
 kiun vi lavis
 premanta sur vi
 sian ursan korpon
 li ripročas
 vian negajecon,
 kaj dume aktivas
 la dikaj manoj sur vi
 kaj la lipoj sur vi
 kaj la ventro sur vi
 kaj la lango en vi
 kaj tiel plu
 kaj tiel plu
 plu plu plu plu.

Vi grumblas.

Plenigante la dokumenton
 per sia dika malrapida skribo
 sub via nomo
 kontraŭ profesi'
 li simple metas
sen.

Kaj vi nur grumblas
 plu plu plu plu.

BALADO PRI ATENTA ORELO

Dum akre, raspe ni suferis
 kaj nian cerbon vundis prēm,
 dum nia vivo tre mizeris
 por ke ni povu trovi mem
 kiel nin tiri el problēm,
 dum la malfacilaĵoj multis
 kaj vivo stagnis en dilēm,
 vi kun atento min aŭskultis.

Kiam la ĝojo malaperis,
 kiam la kanto estis ĝēm,
 kiam la menso malkoheris
 sub la torturo de sistēm
 kiu nin premis ĝis ekstrēm
 dum administro nin insultis,
 en morta vivo brilis ĝem:
 jen vi bonvole min aŭskultis.

La ĉirkaŭmondo plej danĝeris,
 silentis kantoj, nur blasfēm
 esprimis kiom nin superis
 la burokrata anatēm,
 sed dum el fundo de la trēm
 eĉ al diablo nun ni kultis
 kun preĝo pri savstratagēm,
 vi simpatie min aŭskultis.

Dediĉo

Sinjoro, ĉar nek rekviēm
 nek cedo al sinmortigēm
 el nia aĉa ŝort rezultis,
 vi longe vivu en poēm:
 min vastakore vi aŭskultis.

BALADO PRI VESPERA AMO

Nun kiam fine tago ĉesas
 kaj bruoj malaperas for,
 la lumo kiu nin karesas
 agordas sin al mia kor'.
 Sed se post alto de fervor'
 la arda kanto trankviliĝos,
 dum sereniĝos la ador'
 neniom amo malfortiĝos.

Somera varmo malprogresas
 kaj ombro sekvas post kolor',
 jam ĉion vidi ne necesas:
 beleco kuŝas en pudor'.
 Sed se forsvenos kun langvor'
 la ardo, dum somer' mortiĝos,
 ne velkos nia pasiflor'
 nek nia amo malfortiĝos.

Se sentoj jam ne plu kermesas,
 se kvietiĝis juna vor',
 kaj se la aĝo nun permesas
 silenton ĝui kun favor',
 ne cedis amo al ignor',
 nek koro indiferentiĝos:
 ĝi kantos simple en minor'
 ke nia am' ne malfortiĝos.

Dediĉo

Ho kara! Eble la valor'
 de l' kantoj de la trobador'
 kiu vin amas neniĝos,
 sed fidu: ĝis la lasta hor'
 ne lia amo malfortiĝos.

Al la antaŭparolo de Henri Vatré kaj al la komentarioj de Valano mem, mi min permesas aldoni metrikan noteton: temas pri tipe originala rimoskemo, kiun la aŭtoro de "La Verko de la Jaro 1976" – Ĉu vi kuiras ĉine? – kelkfoje uzas.

Vatré nomas ĝin 'aborta rimo', sed almenaŭ la ĉi-koncerna difino en PARNASA GVIDLIBRO montras tute alian aferon.

Efektive ne temas pri asonanco, sed pri rimsistemo, en kiu la radikoj rimiĝas laŭ unu skemo kaj la finaĵoj laŭ alia. Ekzemple:

<u>Jen flor</u> 0	a	A
<u>or</u> AS:	a	B
<u>prin</u> tempA	b	C
<u>temp</u> 0.	b	A
<u>La sun</u> 0	c	A
<u>jun</u> AS:	c	B
<u>ĉankvil</u> A	ĉ	C
<u>bril</u> 0.	ĉ	A

Simile okazas, kun interesaj efektoj, ankaŭ en la poemoj: Printempo en la Moza Valo kaj Mi amas.

La valana rimo eluzas do senkategoriece la radikojn, kaj memstare la vortfinaĵojn.

ENHAVO

Bomboj falis	paĝo	11
Premsonĝo	"	12
Lulkanto	"	14
La pioĉanto	"	16
Kapturniĝo / La kialo	"	19
Printempo en la Moza Valo	"	20
Sezonoj	"	22
Ripozo	"	23
Studentaj jaroj	"	24
Ferie	"	25
La amuzisto de la Reĝo	"	27
Mi amas	"	29
Memore	"	30
Urbolumoj	"	31
Donaco	"	33
Ombroj dimanĉaj	"	34
Senpoveco	"	36
Balado pri lakeo de imperiistoj	"	38
Balado pri fia ordoperturbanto	"	39
Brila cerbo	"	40
Solena saluto	"	41
Gemeloj	"	46
Spegule	"	47
Kaj tiel plu	"	51
Balado pri atenta orelo	"	54
Balado pri vespera amo	"	55

finpresita en januaro 1978
ĉe «offset vallerini» pizo, italujo